

НАШІ ЮВІЛЯРИ

КОМАРОВУ ВЯЧЕСЛАВУ ВАСИЛЬОВИЧУ – 70

Вячеслав Васильович Комаров народився 1 січня 1950 р. у м. Комсомольське (нині м. Кальміуське) Донецької обл. У 1976 р. закінчив Харківський юридичний інститут імені Ф. Е. Дзержинського, у 1979 р. – аспірантуру. Закінчивши аспірантуру, В. В. Комаров розпочав викладацьку діяльність на кафедрі цивільного процесу. Згодом, у 1982 р., очолив її і керував понад три десятиліття до 2016 р. За цей час зростає його авторитет як науковця, а разом із цим і авторитет кафедри. Нині всі – і учні, і колеги – захоплюються його талантом ученого, пишаються тим, що він заклав основи подальшого розвитку кафедри. Наукові дослідження кафедри відтоді значно розширилися за проблематикою, збагатилися новими концепціями, теоріями, аналізом новітніх процесуальних практик.

За цей час Вячеслав Васильович створив потужну школу вчених-процесуалістів, об'єднавши науковців різних поколінь, визначив стратегічний розвиток, особливий стиль та високу репутацію кафедри цивільного процесу Університету, а отже – і сталий її розвиток на майбутнє. У часи його керівництва науковці кафедри цивільного процесу підготували значну кількість підручників, монографій, навчальних посібників, брали безпосередню участь у законотворчій роботі, здійснювали експертизу проектів законів, інших нормативних актів. Поступово розвивалися напрями наукових досліджень з актуальних проблем науки цивільного процесуального права, що вкрай важливо для формування наукової школи.

Професор В. В. Комаров як завідувач кафедри чималу увагу приділяв питанням узагальнення судової практики. Впродовж багатьох років на кафедрі здійснюється робота щодо систематизації офіційної судової практики, опублікованої Верховним Судом України, яка за своїм характером не мала аналогів. Програма цього узагальнення спрямована на вивчення практики застосування чинного цивільного процесуального законодавства з моменту його прийняття, виявлення прецедентів тлумачення законодавства у судовій практиці та тенденцій її розвитку для формування експертних оцінок, а також використання у наукових дослідженнях та навчальному процесі.

Завдяки зусиллям професора В. В. Комарова кафедра встановила сталі творчі зв'язки з науковцями, юридичними закладами вищої освіти України та закордону – Інститутом східноєвропейського права у Нідерландах, Університетом Марії Кюрі-Склодовської (м. Люблін, Польща), Тюбінгенським

університетом (Німеччина), Університетом м. Франкфурт-на-Майні (Німеччина) та Університетом Люксембура.

Найбільш значним результатом співпраці вчених-процесуалістів України та вчених інших держав стала Міжнародна конференція «Цивільний процес у міжкультурному діалозі: євразійський контекст» (2012 р.), організована Міжнародною асоціацією процесуального права, на якій професор В. В. Комаров як член Міжнародної асоціації процесуального права виступив з національною доповіддю «Реформи цивільного процесуального законодавства України та проблема глобалізації цивільного процесу».

У 2016 р., на урочистостях, присвячених 50-річчю кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, за неоціненний внесок у формування науково-педагогічної школи кафедри цивільного процесу завідувачу кафедри з 1982 по 2016 рр. професору В. В. Комарову присвоїли звання «Почесний завідувач кафедри цивільного процесу».

Талант науковця і педагога розкрився й у часи, коли Вячеслав Васильович став проректором Харківського юридичного інституту. На цій посаді В. В. Комаров продовжує ґрунтовно досліджувати не лише проблеми цивільного процесу, доступності правосуддя, нотаріату, міжнародного комерційного арбітражу, а й проблеми вищої юридичної освіти. Він активно займається науково-громадською роботою для популяризації вищої юридичної освіти. В. В. Комаров є автором багатьох публікацій з питань вищої юридичної освіти у газетах і журналах України та інших держав (Англії, Німеччини, Іспанії та ін.). У своїх наукових працях він розкриває ключові проблеми правового регулювання відносин у сфері вищої освіти в Україні, доводить необхідність створення єдиного європейського простору вищої освіти з потребами Болонського процесу, модернізації національної системи вищої освіти, інтернаціоналізації та гармонізації освіти з ринком праці.

Вячеслав Васильович Комаров – один із ініціаторів створення Асоціації українських правничих шкіл як добровільної недержавної організації вищих юридичних навчальних закладів, із 1997 по 2001 рр. її перший Президент. Як Президент асоціації професор В. В. Комаров сприяв встановленню творчих зв'язків із західними правовими школами, а також з Асоціацією правничих шкіл США, виступив організатором Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми вищої юридичної освіти» (2000 р.), а його доповідь «Актуальні проблеми вищої юридичної освіти» стала програмою діяльності Асоціації українських правничих шкіл.

Проект Концепції вищої юридичної освіти, ідея якої викладена саме у доповіді професора В. В. Комарова, став основою Програми розвитку вищої юридичної освіти на 2001–2005 рр., затвердженої у 2001 р. Кабінетом Міністрів України.

Учений очолював робочу групу Міністерства освіти і науки України з розробки Державних стандартів вищої юридичної освіти (1997–2004 рр.), обіймав посади члена Державної акредитаційної комісії України, заступника

голови науково-методичної комісії з права Міністерства освіти і науки України, Експертної ради з права Державної акредитаційної комісії України. Упродовж багатьох років був заступником голови фахової ради з права Державної акредитаційної комісії України; зараз В. В. Комаров – член Науково-консультативної ради Верховного Суду та Науково-методичної ради при Міністерстві юстиції України.

У складі групи Кабінету Міністрів України брав участь у розробці проекту Цивільного процесуального кодексу України, прийнятого у 2004 р., модельного Цивільного процесуального кодексу країн СНД, низки інших законів України; очолював робочу групу з експертизи проекту закону України «Про вищу освіту» та підготував пропозиції для його вдосконалення.

Професор В. В. Комаров – модератор імплементації в освітню політику ідей Болонського процесу, а саме: гармонізації змісту юридичної освіти, вільного доступу до юридичної вищої освіти, відповідності системи вищої юридичної освіти вимогам ринку праці. Він безпосередньо сприяв переходу на кредитно-модульну систему організації освітнього процесу; реструктуризації освітніх програм і навчальних планів, студентоцентрованому навчанню; створенню електронних баз навчально-методичного забезпечення.

Визнанням наукових здобутків професора В. В. Комарова стало й те, що його обрано від України членом Міжнародної асоціації процесуального права (International Association of Procedural Law).

Вячеслав Васильович Комаров є автором понад 200 наукових праць, зокрема: «Гражданский процесс» (2001), «Нотариат: учебник для студентов юридических специальностей высших учебных заведений» (2001), «Цивільний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар» (2001), «Конституція України. Науково-практичний коментар» (2003), (2012), «Міжнародний комерційний арбітраж» (2004), «Міжнародне приватне право» (2005), «Право на справедливий судовий розгляд у цивільному судочинстві» (2007), «Цивільний процес» (2007), «Проблеми теорії та практики цивільного судочинства» (2008), «Нотаріат: перспективи унормування, законодавство, судова практика» (2008), «Международный коммерческий арбитраж» (2009), Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар (2009), «Курс цивільного процесу» (2011), «Позовне провадження» (2011), «Окреме провадження» (2011), «Нотаріат в Україні» (2011), «Цивільне судочинство України: основні засади та інститути» (2016), «Нотаріат» (2019), «Правові позиції Верховного Суду у цивільних, господарських та адміністративних справах» (2019).

Учений є членом редколегії наукових збірників та журналів «Проблеми законності», «Вісник Національної академії правових наук України», «Право України», «Нотаріат для Вас», «Мала енциклопедія нотаріуса» та ін.

Наукова, трудова та правнича діяльність Вячеслава Васильовича Комарова неодноразово відзначалася нагородами та почесними званнями. Він академік Національної академії правових наук України, член Міжнародної асоціації про-

цесуального права, заслужений юрист України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2005), почесним знаком (орденом) Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого I ступеня, почесною грамотою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, лауреат Міжнародного рейтингу досягнень та популярності «Лідери XXI століття», заслужений професор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Професор В. В. Комаров належить до тієї когорти людей, які не просто володіють талантом блискуче бачити і осмислювати, розуміти сьогодення, але й передбачати майбутнє: за окремими деталями, яких не помічають інші, розгледіти перші паростки прийдешнього.

Гусаров К. В.,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного процесу,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого